

комунікації, відображає ефективність професійної конфліктологічної діяльності, ґрунтується на світоглядних та ціннісних позиціях та проявляється в конфліктологічній грамотності, готовності та компетентності до управління конфліктами, є важливим чинником та складовою професійної культури.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні конфліктологічної культури фахівців органів місцевого самоврядування у контексті професійної культури.

Список використаної літератури:

1. Кононенко Б.И., (2003), Большой толковый словарь по культурологии, Москва, АСТ, 511 с.
2. Браніцька Т.Р., (2015), Конфліктологічна культура фахівців соціономічних професій: діагностичний інструментарій, ТОВ «Нілан ЛТД», Вінниця, 152 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СМИСЛОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

УДК 159.922.8

Некивайко Тетяна Андріївна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Вивчення специфіки сформованості смисложиттєвих орієнтацій у період юнацтва визначається системою життєвих смислів й цінностей юнаків, адже юність вважається сензитивним етапом для становлення осмисленості життя, а формування системи смисложиттєвих орієнтацій є одним з найважливіших аспектів соціалізації людини.

Вивчення психологічних особливостей розвитку смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці потребує дослідження специфіки сформованості досліджуваного феномену в період юнацтва.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Доцільно розглянути праці дослідників проблем юнацького віку (Б. Ананьев, Л. Божович, Н. Бикова, Л. Виготський, О. Гріньова, Х. Дмитренко-Карабин, І. Кон, Г. Крайг, Д. Леонтьєв, Ф. Райс, А. Реан, Д. Фельдштейн та ін.) з метою аналізу загальної характеристики особистості юнацького віку, психофізіологічних й соціальних

особливостей її становлення в контексті смисложиттєвого розвитку, а також – детермінантів цього розвитку та критеріїв класифікації смисложиттєвих орієнтацій юнаків.

Мета наукової публікації: дефінітивний аналіз сформованості смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці

Виклад основного матеріалу дослідження. Юність – період життєвого шляху людини, який становив й становить значний інтерес для досліджень завдяки тим якісним змінам і новоутворенням у свідомості юнаків, котрі спонукають їх бути як активними суб'єктами власного життя, так і активними учасниками життя суспільного. Особливо це стосується смислів і цінностей, для розвитку яких юнацький вік є сензитивним. Саме на цьому віковому етапі молода людина робить низку важливих виборів, що визначають подальшу перспективу її розвитку в різних життєвих сферах. Детермінованість цих виборів системою життєвих смислів й цінностей актуалізує вивчення особливостей сформованості смисложиттєвих орієнтацій у період юнацтва. Юність вважається сензитивним етапом для становлення осмисленості життя, а формування системи смисложиттєвих орієнтацій – одним із найважливіших аспектів соціалізації.

Розвиток різних за мірою усвідомленості смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці, що інтегрують у собі «когнітивну, емоційну та поведінкову складові смисложиттєвих конструктів», зумовлений такими детермінантами, як: соціальна ситуація розвитку; особистісне зростання; вплив соціального середовища; усвідомлені смисли і цінності особистості.

Смисложиттєві орієнтації в юнацькому віці значною мірою залежать від індивідуальних життєвих особливостей кожної особи: від особливостей її життєдіяльності та від її соціального оточення. Водночас смисложиттєві орієнтації юнаків та дівчат співвідносяться із характером їх самоствавлення. Юнаки і дівчата з позитивною Я-концепцією відрізняються високим рівнем осмисленості життя, рефлексії, мотивації й відповідальності, а також конструктивними смисложиттєвими орієнтаціями, де рефлексія визнається основним механізмом розвитку смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці.

Згідно з класифікацією Д. Леонтьєва смисложиттєві орієнтації поділяються на рівні:

- рівень загальних смислових орієнтацій – головні лінії становлення смислової сфери психіки людини (світогляд, смисл життя, самоствавлення, особистісні потреби й цінності);

- власне смисловий рівень смислових орієнтацій особистості (динамічні смислові конструкти, що забезпечують становлення загальних під час взаємодії особистості з оточуючим середовищем).

В. Чудновський класифікує смисложиттєві орієнтації за їх структурою в залежності від особливостей їх становлення та специфіки зв'язків між ними на: конгломерат (мало узгоджені між собою життєві смисли); моноліт (наявна домінантна смисложиттєва орієнтація, при якій інші смисложиттєві орієнтації не розвиваються, що призводить до однобокого становлення особистості); авторитарну ієрархію (структура смисложиттєвих орієнтацій є багатокомпонентною, у якій головним є лише один смисловий конструкт); розірвану смислову структуру (зв'язки між різними смисложиттєвими орієнтаціями недостатньо сформовані, що не дає їм інтегруватися у цілісну систему); номінальну структуру (декілька домінуючих смисложиттєвих орієнтацій не узгоджені між собою та протирічать провідному життєвому смислу); структуру смисложиттєвих орієнтацій, що розпадається (свідчить про порушення психічного розвитку; загальний життєвий смисл розпадається на ряд конкретних смислів); ієрархію гармонійної взаємодії смисложиттєвих орієнтацій (інтегрована, узгоджена, цілісна система головних та другорядних смисложиттєвих орієнтацій) (Чудновський, В. Є., 2001).

О. Мартинова у своїх дослідженнях смисложиттєві орієнтації поділяє на типи, які пов'язані із відповідними типами цінностей: побутові, егоцентричні, абстрактно-теоретичні, ситуативні, вищі та ін. Згідно з поглядами П. Іберсола смисложиттєві орієнтації в юнацькому віці бувають: поверхневі – смисложиттєві орієнтації, які вчений визначає як мінливі та аморфні; глибинні – смисложиттєві орієнтації, які на противагу поверхневим, характеризуються конкретністю та чіткістю, повнотою смислу й зв'язком із реальним життям. Дана класифікація смисложиттєвих орієнтацій осіб юнацького віку відображає міру цілісності й сформованості юнацької особистості, а також міру її самовизначення у різних життєвих сферах. Чим більше соціалізована особистість, чим більше структуроване її бачення власної перспективи у житті, тим більш глибинні, чіткі, конкретні й пов'язані з реальним життям її смисложиттєві орієнтації.

Г. Крайг конкретизує смисложиттєві орієнтації, притаманні особистості в юнацькому віці. Дослідник зазначає, що на фоні загальної юнацької емоційності, на перший план у юнацькому віці виходять такі смисложиттєві орієнтації, як: дружба, любов, інтимна близькість, самопізнання, самовираження та самовизначення (особистісне й професійне) (Крайг, Г., 2005).

Згідно з класифікацією смисложиттєвих цілей в юнацькому віці за Л. Божович, можна виділити такі смисложиттєві орієнтації осіб юнацького віку:

- абстрактні смисложиттєві орієнтації – реалізація духовних й суспільних ідеалів (духовно розвиватись, робити добро, приносити користь, допомагати нужденним);
- конкретні смисложиттєві орієнтації – реалізація особистих (егоїстичних) бажань (здобути професію, влаштуватись на роботу, створити сім'ю) (Божович, Л. И., 2001).

Згідно з конкретизацією життєвих цілей за Н. Биковою, до провідних смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці відносяться:

- орієнтація на особисте життя;
- орієнтація на фінансову незалежність й матеріальний добробут;
- орієнтація на самореалізацію;
- орієнтація на статус у суспільстві (Быкова, Н. Л., 2005).

На думку О. Гриньової, серед основних смисложиттєвих орієнтацій в юнацькому віці переважають: престижна робота, власний дім, створення сім'ї, народження дітей, особистісний ріст, самоактуалізація (Гриньова, О.М., 2014). Відповідно, проранжувавши смисложиттєві орієнтації за різними дослідниками, що їх виділяють як такі, що є притаманні особистості у період юності (як ранньої, так і пізньої), можна визначити серед них п'ять головних, а саме: любов, особисте життя, створення сім'ї, самоактуалізація, професійний та кар'єрний розвиток, дружба.

Висновки. Психологічні особливості сформованості смисложиттєвих орієнтацій трактуються: нерівномірністю психофізіологічного розвитку особистості в період юнацтва; характером світоглядних, смисложиттєвих пошуків осіб юнацького віку; загальною соціальною ситуацією розвитку, яка полягає у входженні юної людини в доросле життя; завданням самовизначення (професійного, особистісного, морального, соціального).

Розглянуті класифікації смисложиттєвих орієнтацій різними вченими та їх узагальнення засвідчує, що специфіка сформованості смисложиттєвих орієнтацій у юнацькому віці полягає у поєднанні в юнацькій особистості підліткових потреб у близьких стосунках з протилежною статтю й любові, в колі однодумців і друзів з актуальними для дорослих людей мотивами

професійного становлення й кар'єрного розвитку, створення сім'ї, а також – самоактуалізації.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці психолого-педагогічних умов розвитку смисложиттєвих орієнтацій особистості в юнацькому віці.

Список використаної літератури:

1. Чудновский, В. Э. (2001). Проблема структуры смысла жизни как психологического феномена, Психологические, философские и религиозные аспекты смысла жизни: Материалы III-V симпозиумов, Москва. С. 164.

2. Крайг, Г. (2005). Психология развития, Питер, Санкт-Петербург. 940 с.

3. Божович, Л. И. (2001). Проблемы формирования личности: избранные психологические труды, МОДЕК, Воронеж. 352 с.

4. Быкова, Н. Л. (2005). Специфика смысложизненных ориентаций различных групп учащейся молодежи в ситуации субъектазации жизненных целей, Самара. 23 с.

**ВПЛИВ НЕСВІДОМИХ ПСИХІЧНИХ КОНФЛІКТІВ ТА
МЕХАНІЗМІВ ГРУПОВОГО ЗАХИСТУ НА РОБОТУ ПРОЕКТНИХ
КОМАНД ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

УДК 316.45:316.48

Нетікова Олена Сергіївна,

студентка спеціальності 053 «Психологія»,

магістр комп'ютерних наук,

менеджер з якості ЗАО Люксофт

Актуальність дослідження. У процесах групової динаміки велику роль відіграють неусвідомлювані або недостатньо усвідомлювані конфлікти, які обумовлюють особливості взаємодії членів групи та психосоціальні характеристики колективу. Вони істотно впливають на соціально-психологічний клімат малої групи, і у той самий час складно піддаються управлінню та корекції з боку керівників через свою латентну природу.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Дослідження колективних феноменів психіки є не дуже розповсюдженим для соціальної психології, незважаючи на те, що поняття «колективна свідомість», «колективне несвідоме», «колективний суб'єкт», «колективна